

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av Kestad kyrka, Västergötland - omanalys av Alf Bråthens prover

Hansson, Anton; Linderson, Hans

2021

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Hansson, A., & Linderson, H. (2021). *Dendrokronologisk analys av Kestad kyrka, Västergötland - omanalys av Alf Bråthens prover*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2021:40). Lund University.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

20 april 2021

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2021:40
Anton Hansson & Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV KESTAD KYRKA,
VÄSTERGÖTLAND - OMANALYS AV ALF BRÅTHENS PROVER

Uppdragsgivare: Västergötlands museum, Box 253, 532 23 Skara. (kontaktperson: Robin Gullbrandsson, robin.gullbrandsson@vgmuseum.se)

Område: Götene **Prov nr:** 16150-16153 **Antal Prov:** 4 av 16 tidigare provtagna

Dendrokronologiskt objekt: Torn (16150), Långhus (16151-16153)

Resultat:

Dendro nr:	Provrnr Bråthen;	Trädslag	Antal år (1 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv-året)	Bråthen antal ringar; yttersta årsring
16150	14; Torn hörnstolpe NÖ	Tall	92; 2	Sp (39), Ej W	1457	1463-1493	93; ej datering
16151	15; LH underliggare för tornet Ö-V	Tall	117	Sp 40, Ej W	1467	1472-1502	122; ej datering
16152	16; LH 9:e dragband från Ö	Tall	52; 2	Sp (10), Ej W	Ej datering		53; ej datering
16153	1; LH rem Ö	Ek	167	Sp 20, (W)	1130	1130-1134	168; 1130

Uppgifter inom parantes är osäkra

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Prov 16153, långhusets östra remstycke dateras till **1130-1134**. Provet finns ej i Lund i fysik form men Bråthens mätvärden för provet har inhämtats på alfdendro.se. Vi kan således inte göra någon bedömning av splint eller vankant. Vår datering bekräftar Bråthens datering från rapporten 1998-06-13 där han också skriver att bark har fläxats av vid provtillfället och att virket avverkats vinterhalvåret 1131/32.

Virket korrelerar bra mot virke från Västerplana, Forshem och Götene kyrkor vilket tyder på att **virket är lokalt avverkat i Kinnekulleområdet**.

Prov 16150, från tornet, och prov 16151, underliggare till tornet i långhuset, dateras till **1463-1493** respektive **1472-1502**. Tornet bör således vara **uppfört någon gång 1472-1493**, möjligen 1472-1502 om den osäkra splintmängden i prov 16150 inte stämmer.

Det daterade tallvirket korrelerar väl inbördes vilket tyder på att det kommer från samma ståndort, som ligger någonstans i **Dalarna** då regionala referenskronologier från Dalarna korrelerar bäst mot tallvirket i Kestad.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891